مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوډولونه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني »**

تايپ او ډيزاين: عزيز« سعيدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو ځيړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نېټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څېړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدین اخند زاده

لـیکـنـه او ټـولـونـه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتـیژیکو څـېړنو مرکز
اوحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څېړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډېرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څېړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – بروول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار سریزه

ګران وراره ښاغلي امين الدين « سعيدي »

د حق د لارې امين او په دنيا او آخرت کښې سعيد و اوسې.

ډېر خوشحاله يم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال يې.

ستا زياترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم يې ورکوټی او معنا يې لويه وي. او خيرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسـېدل، په مينه مننه!

د « النجم جريده » په دې کښې ډېر اهميت لري، چه يو تاريخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاريخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جريدې د اوو ګڼو محتويات دې هم عيناً او هم په ټايپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروابناد پلار مولوي محمد سعيد « سعيد افغاني » نوراني ځيره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي مياشتـنۍ مجلې مسؤول مدير وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټينګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جريدې تأسيس   د همدې همفکريو يوه نتيجه وه، هغه خبرې را   په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مـولوي صاحب ته وويل: د جريدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بيشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربيتي او تشويقي پاڼه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دين ستوری) مولانا نجم الدين پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.

د جريدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبينو تبليغي خدمت هغه دی چه ليدل کيږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دريېمه ګڼه کښې بيا ((هيله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بيا د نجم المدارس او النجم د مدير په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پيليږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلى دى، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنى د څېړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوى دى. چه د تکرار مخنيوى وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوى دى.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ١٣٣٩ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څېړنيز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلېدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګرى او مرستندوى وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دى. کيداى شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدى!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څېړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ١٣٨٧ د زمري اوله د ٢٠٠٨ د اګست ١٢ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »
12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروښتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې څیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړی نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنی مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفـان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوښولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .
بل مهم ټکی دادی چې مور هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .
ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدین آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دځیرنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد «

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چي د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پـیژندانه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحدادتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپيژنو :

۱ ـ د ده عمر او حيات او قواره
۲ـ د ده هويت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګوندې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زمونږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جړ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تپش او حرکت مودجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمې په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، ربنتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایویونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني ليکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر يده او يا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او يا د کبر او غرور نه ډک عالم او يا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو يوه مجموعه ؤ او يا خدای ناکرده چه ده به دين ددنيا دپاره وسيله ګرځولی وي .

دی يو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دين پيژندلو. دی په دې خبره پو هيده چه خلکو کښې بايد د محبت او مؤدت اساس قايم شي. دی ريا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی يو اجتماعي شخصيت، هميش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارئ او تنبلئ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعيد افغاني ليـکنـه:

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب به علماؤ سر زيات محبت کولو او ښه عالم به ئې زيات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلميت آزميښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لويو لويو کتاب، او علومو او په باريکه باريکه مسايلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلميت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جيد عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دين داقتدا او ددين دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصيت ليدلو. ده علماء تربيه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پيداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدين آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثيره ياديږي. ده خلکو ته د کونج او زاويې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنيا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنيا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هيده چه ددنيا مذمت هم ددې د پاره دی چه بايد مسلمان د دنيا د محبت اندازه وپيژني، داسې نه چه د دنيا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خيال ونه ساتي.

داسې دنيا نه چه هرج مرج پيدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنيا غَرّه شي، خپل خالق هير کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنيا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهيت په مقصد وي بده نه، بلکه پيد ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وۍ، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډۍ آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زيږيدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمياشتې په ۱۹ مه دخوږ يانېو په اګام کښې حق ته رسيدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدين آخوندزاده يو نژدې ملګری، دوست، مريد او خليفه يا مأذون وو د نجم الدين د آخونزاده صاحب د وفات نېټه په خپله هغه مرثيه کښې چې (در مرثيه غوث زمان قطب دوران قدوۀ سالکان پيشوای پير وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله عليه) په نامه ياديږي، دنجم الدين آخند زاده صاحب د وفات نېټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمياشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعيد د په خپلې مرثيه کښې پدې هکله ليکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاين دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بينم
صبر تلخ است وليکن ثمرش شيرين است
مژدهء نيک به صابر زسبحان مــــی بينم
ګر ازاين دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بينم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
سنۀ الف وهم سه صد وعشرين بـه يقين
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
چـــونکه خوبان هم رفتند سعيدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نيز روان مې بينم

در مرثيه ای که در فوق تقديم ګرديده، با قيد (يقين) مصرع تاريخ (سنۀ الف و هم سه صد و عشرين (۱۳۲۰ به يقين) معرفي شده است.

(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدين له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پيښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزيز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې ليکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدين) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځينو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زايو کښې (اخونزاده خيل) حسابيږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خيلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د۱۳۳۹ دثور ۳۱ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په ځلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اِذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (۳ او ٤ نیټه) کال ۱۳۳۹ لېردیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بټخاک حضرت صاحب:

دبټ خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ۱۲٦۰ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ۱۳٥۰ هجری قمری د ۹۰ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په مملہ کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لورې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هځول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ريښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوگ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منگول دی لگولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې يې دادي :

رارسيره دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليري يم بيدله
نن مې فکر نه جليري يم په غم کې
تل بهريږم دواړه سترگې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترگی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوړینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پېښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپېښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلویښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوځلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته ځلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني
یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروابناد نجم الدین آخونزاده ځیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم ختــم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ثرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ثرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ثرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیڅا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعالیتونو يوه بېلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولایت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زیارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډېرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم یاده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانـا محمد سعید «سعید افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصیت او دینی عالم، ددی دارالعلوم یانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بیا د مدیر په توګه وګمارل شو.

سعید افغاني ددې مدرسې د مدیریت تر څنګ پـه علمي، ديني، سیاسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډېرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعید«سعید افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صدیق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګڼه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نیټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کـــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبـــارک
چې غفلت ځینې راویښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼـــا ورکړي
دا رڼـــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغـــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیې قواعد بدل شوي خو ما د امانت دارۍ لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پرېښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څـېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

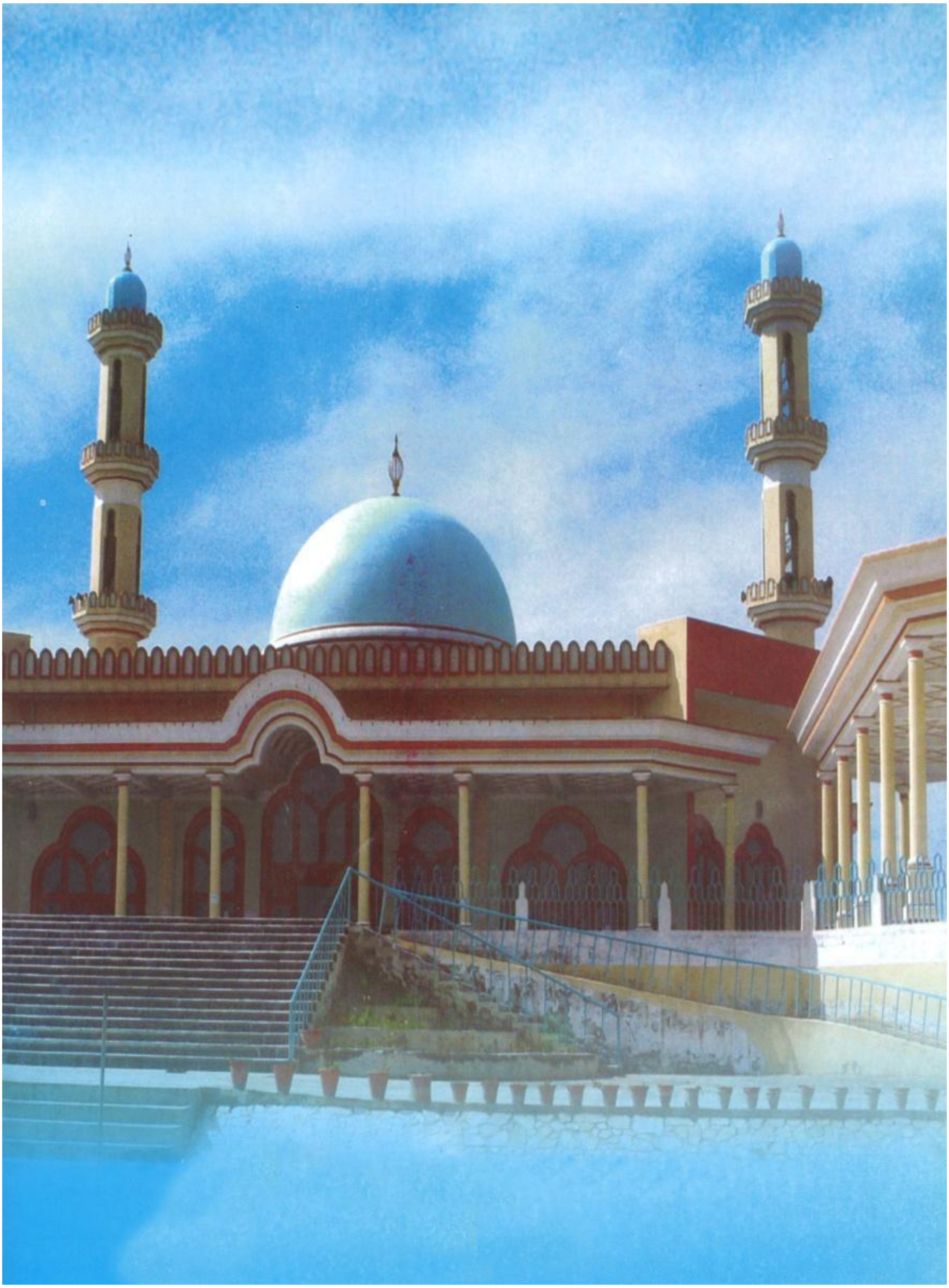

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
پي د رخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

«د اخبار د مدرسی جریانات بیني او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس
د ضرره ئې مسلمان سالم وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

د الله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربي د جزاء او د حساب د ورځې مالک دی. تو ځکه د ایمه چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو. ترمونږ ته سمه لیار وښیه د هغو خلکو لیار چه پرزده دی پری کړی نه د هغو لیار چه ستا د غضب لاندی راغلی او نه د هغو کسانو لیار چه بې لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او یوه ټول دی که خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو او هم مسئولیت درد ی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د یوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه د ده د صالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبا رونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځ پاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله د د اخبار په یوازې د مدرسی په ګذارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبرونی کوی او س به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل د چارشنبی په ورځ پې د رخصتی ورځو قلمي څو نسخې د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د تکمیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او ورد یغ نه شی مونږ به د غه کار کښی د امید وار دی هغه اندازه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه د کار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئې نظامی حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختیا قولو بخت دی تاسف او د خورشینی اظهار وشو. د او وضعیت ئې د دنیا د امنیت او اطمینان باتو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریک حادثه و بلله.

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامي لیار ښوونې برمطابق معرفي کوو امید لرو چه د نجم زبلود پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

«د معلم د ورځې په متعلق»

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدردانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام به مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

«حیله» بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار پر متعلق دقا درلوا ناذرت نه حیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفایدی اوداریمی سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی مونږ دمدرسی منسو بینو د پاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت اودلچسپی لری هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق اوذوق دی د دوی داستفادی موجب دنورو د پاره دی دښو لیاربښونی اساس شی.

«ژبه او لاس» «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښی دلویره پام لرنی دپاره دژبی او لاس تحرک باید اداره شی دکار او خیرو ښه او بد ترخه اوخواږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

«پښتون قام» «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا درچه زما قام دی ځکه ماتر ښه ښکاری دد نیا دخوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هرراز سختیو ته وددریږی لو پک ، ماشین اوغیر هرمصیبت تو آتکلیږی خویره پیسوته نرشی تیلیدی

«تقدیر» مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر لول مصیبت زده اوغمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګا نو نه له مینځه باسی . تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئې راباسی که سړی ډیر ثروت اوغناً خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا ډیر و تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او دتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وښو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا لوله اولاد له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څوکاله دمخه پید او ۴ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائې وویل چه تورات کښی داسی نه وو لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار دتقدیر حکمت وُ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو .

«دتقدیر ګناه نه ده» «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاً لرو وسایل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دانو دتقدیر ګناه نه ده

«کار او کسب د اسلام په نګاه» مولوی احمدګل «مدرس»

«د ښوی حدیث نه»

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تاسو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی (ص) ژوندانه ته ځیر شو اودسیرو اواحادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورڅخ کیږی دمحمد (ص) او صحابو ژو تجارتونه دستار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی دمصطفی (ص) دلویو عادا تو او خصوصیاتو نه دا وُ چه اکثر به ئې خپل کارونه پر خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول . هر قسم روا کار چه ورپه مخ کیده بی دکوم عیب او عار نه ئې ترسره کوه . ده دضرورت په وخت کښی دمستا فرنود کور دکارونه هم انجا مول . هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف وُ دده نه داسی وضعیت دکار او دخلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بلل کیږی

«توکل» مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو ته ناست یو او دا یو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که دتدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دتوکل علی الله امر کړی .

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او دجرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم (لمدارس دعلما ؤ) په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب وورکړی .

«دی اخبار دپاره»

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوېم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتي دورې څو هره
چارشنبه نشرېږي

د اخبار د مدرسې جریانات نشیاد
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونکی
«مونږ» «سعید افغاني»
مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون
او مسلمان او د قام د خپل د ژبې او د پښتو د ساتلو

کڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اورېدل شوی» «سعید افغاني»

کهٔ خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دادی ۱ کهٔ د مدرسې تعمیر د لیلیو ته ترد رسونو پورې پوره شي د ترلاشي ۲ کهٔ د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر په خوانه د تفریح په وخت مطالعه په هغه کتابخانه کښې وشي بیا به ټولی او که په هغه کتابخانه کښې راتلو هم د استفادې د پاره وی بند ده ۳ که د ټولو مختص قلمي اخبار په هفته کښې یو ځل خوړل شي ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنه به وی ۴ که زمونږ په لاس کښې یو څه پیسې راشي ترڅو ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلټنې رقت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو دګ اوړانګ او د اسې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښې مونږ سره دا خیال هم دی که د ټولو کومو حرفت او صنعت کارخانو د مدرسې سره مناسب وی آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له ټولې خوانه ددوی د احتیاج او د شیانو نه ګنته په لاس راشي او له بلې خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي د ټولو کالو سرپښتنه ضروري ده د دا د کال به او س په محل ودې پاملګې سره د ټولو بجې ټولی کار به خیر شروع کوو ترڅو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګنته تمام شي مقصد دا چه دا د کال آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقوي د پاره اساس او د مدرسې د پیشرفت د پاره محمد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وی ۷ ددوېم ټولګي محصلین دی هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوی کو بنبنږ د د کړی چه د مدرسې د بنه والی د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال کښې د خپلو کارونو د اپورکلنی توانی ته وړاندې کوی د اکار د اسې صورت لری چه اول ترا اوله د دوېم ټولګي اعضایو تربله اخوت، همدردي، حوصله منه ګنډ اره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوي خپلو اوضاعو ته بنه تغییر، پاکی، اتفاق، ددې د تیا د اوضاعو ته باخبر نیا، دو [illegible]
[illegible]

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستلو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسې منتظم هم او دیګر ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم» ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوي صدیق الله ګړنګ» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغاني» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعونه د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر څومره چه زمونږ د پاره په کار دی هغومره بایلا په دغه آساس قوی قدمونه پورته شي مجلس دوطن د آرامي او ترقي په دعا خاتمه ومونده ۰

«بخشش او تحسین»

په دې یم د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی و په دغه تولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ت او مولوي احمد ګل د مدرسې مدرس ته د لوی میاشتی معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات [illegible] شول ۰

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبار د لوجرایدو سره علاقه او ځه نور زیات مضمون لیکل او دا سی لوزضاور مسأیلو ته فکر او توصیه وکړي که د دولسم توګی اعضاً په وار سره دوه دوه ورځي وروسته د حاضري په وخت کښی لو خو مختصري جملی د اصلاح په چول لوزو شاګردانو ته په لاندی شی الطو سره بیان کړي بلکه په نوی لـ د پاکی او نظافت د لواقصو مخ نیوی د مناسبو او ملی جاموس پښتنه ئی په صنوفو کښی لوتی بلکه اخلاق ګذاره ئی دد رسو د اهتمام د پاره غور ئی د دلیلو د تنظیم او ترتیب سرهتنه او توصیه ئی د دو دوړ مخو په ظرف کښی چه کوم ناوړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره یوه کول او توصیه ئی د حاضری د پاره عمومی وصایاوی ئی د مدارسی د پیشرفت د پاره د تولو شاګرانو دقت په وسعت سره توجه ئی اخبار شوق ئی د موضع او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری ته اهتمام ئی د کار او عمل د پاره په خپل وخت کښی توجه ئی د مدارسی د تعمیر د آبادی د پاره د خپلو لاسو لو د قوة نه هم کار اخیستل زما د غه مطلب د سږ کال د پاره یقینی لرم چه پوازی زه په خپله تر سره کول نه شم که زموږ د مدارسو د منسوبینو له خوا مساعدت وی ا سیل دی چه مدارسه به دد غه افکار و په تعمیل د غوتی امید واری سره نجامخه کړي دا هم باید ووایم چه زه د مدارسی د سطحی د لوړ والی او د اسلام د دین د خدمت د پاره لوز مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه دد غه مطالبو تی سره کولو د پاره زموږ د ټی وخت اخمار ضرور دی ګڼل شی باید

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښی د مدارسی نه پوښتنه وکړي که ددفعی او صحیحا په متصل توی مدرسه به د نجم المدارس د علماو په ذریعه سم د خپلو مقررو سره جواب ورولي ·

«دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته باید چه ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی ·

«دوخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «د مدارسی»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدار او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی · په ځوانی کښی تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړوالی کښی بیا بیل ډګه حال چه افکار او سنجش وی · د روغتیا مرتبی او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت تشی رسیدلی د ماله اری او هستی د وخت باید تلاره وکړو د غی پیسوبی و ځلو غمه وخوړو او داځکه چه د غه مرتبی ته د قضا او ناتوانی مرتبه تشی رسیدلی · موږ چه ګورو د انسان عمر ددی لپاره لوتو لالو او تبل الاوسی اخته دی د انسان عمر او ژوندد وړکوټ ترڅوانی بیل بیل مناسبات لری د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خوږ عمر ملا کمیږی نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی و نه شمیري د بیلی بیلی زمانی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول (ص) یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه څیزونه پخوا د پنځو څخه ځوانی خپله پخوا د زوړوالی نه روغتیا خپله پخوا د ناروغتیا مرضت او توانائی خپله پخوا د قض او ناتوانی نه فراغت خپل پخوا د مشغولتیا نه ژوند خپل پخوا د مرګ نه ·

«وطن» «آسف» د دولسم توګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د امینه دا سی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو نو ډنګ په وخت کښی ئی لدرجه سوزه څخه مکی معظمی ته دا سی خطاب وکړو چه که زه د ستا دا هل له لاسه نوی وایی نو هیڅ کله به زه لد تا څخه نه وایی جلا شوی · د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرل شی نو ځکه پدی اساس موږ باید د دیته ډیر متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادی کښی زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقی پیاره چوده نیاری او چاری و سنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره مینه د ویه وښیی که موږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښی وشمیرل شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر د پاره ملاوی و تړو او د نا وړه اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسایل برابر کړو او په ریښتیا فی چول سره د ورور ولی او وحدت لاسو نه ور کړو په دی وخت کښی زیات وړ کوم چه د موږ ګران هیواد به د نړۍ لوکا میا بیو مرکز وګرځي ·

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای د مینی پښتنکانو ÷ ای د ښاوری ځادمانو ÷ ای باقیمه ادیبانو
چه له ښاوری تری باټیږی ÷ مال او سرځنی تیریږی که ÷ د علم څخه ته ورډ یږیږی ځینو
و سینو کښی لعمریږی ÷ غیرت منو افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی لاش که اشعار ÷ مبارک ئی دوی پوهانو دا
خبار به لو کا خدمت کړي ÷ خیرخواهی به د ملت کړي ÷ او ازونه به اوچت کړي
خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د هیر دی محبانو ÷ په کښی ښته پند او حکمت
درس د دین او دیانت ÷ اچی روح کښی تقویت ÷ ښه خبرات او نوی نهضت
فدایانو صادقانو ÷ کرشه هم بنی جهیدی ښته ÷ ښه د فکر منظری ښته ÷ [illegible]
دوه دری ښته ÷ خارجی او هم د ښته ÷ ترلی ګور و ای پوهانو ÷ علوی [illegible]
[illegible] باښه به د زیاده ÷ [illegible] ÷ [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ⊛ سعید افغانی ⊛ د نجم المدارس مدیر

مرستیال ⊛ حضرت خان ⊛ د ولسم ټولګی شاګرد

اداره ⊛ په هډه کښې ⊛

پته ⊛ ننګرهار نجم المدارس ⊛

النجم

اوه ورځنی ۱ پاڼه

په دیارلسو ورځو کې

چارشنبه نشریږي

د ا اخبار د مدرسې جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي

⊛ ژوند ⊛ «سعید افغاني»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړی چه دنیا یې په فکر یې پاک عشق حرکت او جنبش وړی

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

⊛ امید واري ⊛

«حمیم کاکړ»

موږ د غه اخبار ته نهایت خوش یو او دا ځکه چه د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول جنبي لاري خوله او قلم دی دپاره چه د نجم المدارس ښکلی تول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او ترسیدنې دا النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږي لاکن د وسایلو او شرایطو د پوره کید و په اثر کیدای شي چه د مدرسې له خوا عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسیږي دا النجم د لید وند معلومیږي چه د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرته تنګ باندي لنډ اندازي او د علماؤ او د خلکو په افکارو کښې د یو والي او همکاري لپاره کار کوي څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د پاره کار وکړي هدارنګه معلومیږي چه دا النجم اخبار غواړي چه ځینې علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او اسلامي دین په اصلي اساس او ښه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلکو ته روان کړي لو یه دی ملحوظ دا اخبار ډیر لو مبارک اخبار او یو عالي مطلب او هدف لري نو ځکه باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ⊛ خدایه ⊛

دپښتون د کامیابي لپاره خدایه

د پښتون د نیک نامي لپاره خدایه

دا النجم ښه اوچت او ښه بالا کړې

د پښتون مل دګاري لپاره خدایه

چه ټول کړي پښتانه په یوه لیاره

خپل منځو کښې همکاري لپاره خدایه

دا النجم واسطه او ذریعه کړي

د پښتون د غمخواري لپاره خدایه

د النجم لکه نجم ښه رڼا کړې

د همیم دی زاری لپاره خدایه

⊛ زړه ⊛

«د حمید افغاني»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چه صالح شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي ټول بدن فاسدیږي باخبر اوسیږئ چه د غه ټوټه زړه دی ⊛ حدیث شریف ⊛

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندي ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اخلي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه ورسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیا و آخرت کښې تقوی او پرهیزګاري د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اثر دی او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه زړه کوي چه د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه رڼا روښانوي نورانیت پیدا کوي او پوهه منځ ته راولی ⊛

⊛ پوهه ⊛

هغه خلک پوهیږي چه د ځان او د بل د خپل او پردي په پیژندلو او پالنه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً په وطن ندی ځي چه د ژوند په اصل د پوهلوي او واره په ګاړه د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چه د دوی د ذهني انکشاف د آینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وي داسې نه چه کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چه څوک خوشې ګرځیدل او ځان ستوړ لوي هغه کار ته باید اقدام وشي چه د بوالهوسي نه بچ ځان او د خلکو د زیان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چه د خلکو د ذهني استعداد اندازه لګولی شي هغه وخت باید خبره وشي چه تاثیر وبښي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چه په یو قرار ترآخره ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړی شي چه د علم او پوهې په مساوي درجه او وجدان خاوندان دي د هغه شخص باید قدر وشي چه خپل خیال او شته کښې ګوري هغه ډاکټر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د اصلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي ځیلونه پوهه، اقتصاد او صحت دی لو یه دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په د غه دریو واړو شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

محبت

«حضرت خان»

محبت یوه د زړه پوري خوږه کیفیت ده چه هغه ئې د
لوړ چا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه پیدا شته
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښي هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلی شي چه د خپل هدف
په لیار کښي په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښي محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سره انجامیږي هود ننه په کور
کښي هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
ښایسته شوی او بیا په لوکلي او قریه کښي
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
ښې د نیک نامي او ښه والي لویه وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښي اتفاق
او یووالی هم له محبت څخه زیږیږي نو او ښکارا
ت نیږي لنډ ئې دا چه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی دلیکنیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت

«سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعد
وان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قران کریم
دانسان د ګډاري کولو او ګډ ژوندون موضوع د
یره مهمه او باریکه مسئله ده لوړ دي ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مجلیني آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړي او ارشاد ئې فرمایلی چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بد کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاري
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندي یو تر بله رښتیا
او معاونت مه کوي خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوي او وائي چه ډیر ... د الله (ج)
څخه او داځکه چه یقینا الله پاک د ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدی منځ کور هدایت
ددا سي لوي مقتدر ذات الله (ج) باندي عمل
وکړو بیشان مونږ د دوامي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیغی هم
تر لو مطلوب منزل یوړي ورسیږي.

اعلان

که څوک په مشرقي مسایلو کښي د مدرسي
نه یو ښه نښه وکړي که د دفعې او د جې
په مقصد نه دي مدرسه به د انجمن اعلا
رسی د علاو په ذریعه سره د خپلو مق
الو سره ځواب ورکوي

«حصیله»

مونږ خبر شو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب سره مجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
انو د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ماذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار
کښي مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار د پاره

دی اخبار د پاره باید ډیر مختص
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله د ۵ نوي»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښي بیولو او د ټولو ښیګڼو او د یو کولو لپاره همکاري او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره په هر وخت کښي ضرورت حس کوي هر د تاریخي خبرونو له مخې څرګنده شوي ده کوم محیط او جامعه کښي چه د همکارۍ روح قوي شوی او ددي په مذاق خلکو کار کړی معنوي د ترقۍ په لیار کښي ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په الره مند انډول سره خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دي بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتي طبقات د فنا خوا ته دوان د فلاکتونو په پاتي دي یا په کښي غرق د فلاح او نجات ذرا او ګلورو څخه وړاندې شوي دي له هغې اصلا اسلامي قوانینو هم لفظي همکارۍ ته یوه توجه او پام لرنه کړي ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښي ئې سره اکید اشارات صادر کړي دي ... چه ځان له یو سمي او یا یوازي ئې له انډام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چه د انسان حیاتي دوره د حیات د پر شقوقو ته احتیاجات لري او هر شق ضرور صحیح کارکونکي غواړي چه دا ټول بیا په ګډه سره د همکارۍ د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښي زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي کولی چه ټول شیان خود سره یو د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه دده د پاره د هر څه نه مخکښي د هر شي د مناشیوا او مصادرو پلاند نه ضرورت ده د همکارۍ د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یووالی ۲ یو تر بله اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښتي موجوده حالت باندي نظر وا چوو مونږ مجبور یو چه د همکارۍ د پاره یوړ اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت ګاډي غواړي او کابه د همکارۍ نه موښي نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
اوه ورځنی پا ڼه
مرستیال «محمد شاه خان» د دولسم ټولګی شاګرد
بی درخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسی جریانات ښیی او
اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی
«بیداری» [سعید افغانی]
څو مره چه غواړو بیدارخدمت وکړو هغومره باید
پوره بیدار او سو و یله دلورو داوږدو و باروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد» [سعید افغانی]

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه جنګیدلی بیان کړم.

«د ده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبدالرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو د لوی اعتبار خاوند ؤ. د غه شادی سره د ماذونافورکابل په بنادکښی بندی کړو. دی د بندی خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی وتښتید او هلته د مهمندو مشرقی په سرحد تو کښی د مهمندو په سیمه په ژړوبی او جرګنډ کښی او سید او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګید. دی به د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. د ده د همدغه پاچا په عمر کښی د پردا اسلام د دین اساسونه محکم کړل او هری خوا ته ئی دلیشی او بلی خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلود د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۲۰ (۱۳۳۱) هجری قمری کال د رجب د اجل داعی ته لبیک وویلی. په دی حساب د ده د وفات تاریخ «مقبر غازی» دی. د ده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی دی او د حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنه جوړ شوی دی. د ده هدیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه» [اداره]

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» [سعید افغانی]

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی ترڅو علماء د ار خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب» [محمد نواز د دار الحفاظ مدرس]

د مدرسی د پیشرفت د پاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» [مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس]

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی د درسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو د وړ شی یعنی بنه تربیه

(۴) «ځواب» [مولوی عبدالمجید نجم المدارس مدرس]

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او ویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب» [مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس]

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په مابین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګنی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

«جهان» [شاه جهان دلیور لسم ټولګی شاګرد]

حقیقة که بشر د زړه په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر واچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به و پوهیږی چه جهان تر په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د دا د حیات په ټولو څوا ؤ کښی ترقی چه تر بیرون په جهان کښی لیدل کیږی په هغه او د هغه په اساس راغلی. تر په جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څو زما نه مخکښی و لیشی عقل ته منل د شونی په تو ګه نکړ راتلل، مصنوعی سپوږمی او د وسی نور چه زره د نیا ئی د وجود څخه بی خبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او نبکاوی، کار او عمل د و مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالی منګلی ښخی کړو. د ا به د مروت څخه لری چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره» [اداره]

موږ هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زموږ د وطن اراضی د دنیا او د جهان د اراضی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو میبایل موږ د ځان او د نور جهان د خلکو د اراضی د پاره کار وکړو نوره دنیا هم باید د دنیا د دی څنډی د اراضی د پاره د ځان د اراضی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی کرد انسان یو فرد نا رامیږی او مرور د نور دوراننا نا نو د نا راضی موجب ګرځی نو موږ باید ځان او جهان ته ځکه چه لازمه ده باید متوجه شو

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کار شه مبارک
د النجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنې راولیږي قوم او تبارکا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودوي
یو قدم په دغه لار شه مبارک

دافکار او دروزني درس به راکړي
هریو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړي
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قلم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړي
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په ځلانده نامه مسمی یادیږي ددې اخبار د مضامینو د لید ونه معلومیږي چه د وطن او د اسلام د ترقي او خیرخواهي په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس دګوتو د زحمت ننګه او دیو قلمي اخبار په شکل خاص د مدرسې د خلکو د تربیې په نیت دی مګر امیدکوو چه انشاء الله د سبا یو دبرا برید په وخت به د قبول دولت او ملت د خیرخواهي په مطلب د عام المنفعة نمونه وګرځي ځکه چه دا اخبار د تول مشرقي د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږي او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق دیوی مجربي نسخي په څیر معلومیږي هو د مشرقي ټوله خلک عقیده لري چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دوامي او نهضت د پاره همیشه د مجاهدي په لوی میدان کښې لیدل کیږي. د دوی د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دي د دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروونه او تکلیفونه ګاللی او ګاللی به ئې ددې اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کارکوي چه په دننه مملکت کښې [redacted] قوي قومي ریښې او د اهمیت په ډګر کښې د برپالي توب نښانې لري. مونږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماء خپل د تبلیغ مجربي نسخې د مرامنو په مواقف ددغه اخبار په دواسطه په ۴م کال

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړي او سپارلي ده مګر دومره خبره باید ومنل شي چه قدرت د هر یو وظایف مختلف او د هغه د توان په اندازه ټاکلي دي کړ مونږ د وظیفي د انجام ولو اهمیت ته ملتفت شو او دومره به را ته ظاهره او ځلانده شي چه که کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښې ئې د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلې وظیفي قدر او د ایفا کولو برکت دی د ښتیا هر څومره چه سړی د خپلې وظیفي په حقله توجه وکړي هغومره به د دنیائي سعادت سره مخ چه کیږي دلته باید درهم وویل شي چه د وظیفي انجامول او سرته رسول هله پوره کیږي چه سړی ځان ددې لایق کړي چه یو اندازه اختیارات او اعتماد منځ ته راولي او که نه د وظیفي انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږي محض اختیارات که څه هم ترد خود سري سره یو ځای شي د عقل او تدبیر په بناء نه وي او کوم پروګرام ونه لري زما په فکر د اسي هم په کامل صورت سره نشي کامیابیدلی که غوړي چه تاسي خپله وظیفه سم ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړي د وظیفي د پاره وخت ټاکل او د مصلح خلکو مشوره هم ضروري ده مونږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغومره چه وي وسنجوو او مایو سه نشو کار وکړو او ښه پاک نیت د خلکو سره په پاکه ګذاره وو او د وظیفي مشکلات حتماً حل کوي.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لار کښې مونږ سره معاونت وکړي

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومي منفعت د پاره دریغ نه کړي. مونږ هیله کوو چه مقتدر د خلک د اسې عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړي.

د النجم « اداره » د بناغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددې مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لار کښې به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړي

اداره

النّجم

د اخبار د مدرسي جرياناتو بنيي او رجتماعي، ديني، ترسوي، خپروني کوي
« تدبير او مشوره »
انسان که څه هم پوه وي بيا هم نه پوهيږي تو لازمېږده چه تل په تولو کارونو کښې بشر تدبير او مشورې ته منقاد شي.

وه ورځني پاڼه
بې درخصتي دورخو هره
چارشنبه نشريږي

چلوونکې « سعيد افغان » د نجم المدارس مدير
مرستيال « حضرت خان » دوم ټولګي شاګرد
اداره يې د هډې کښې
پته « ننګرهار نجم المدارس »

ګڼه (٥) چارشنبه د ١٣٣٧ کال د عقرب (٢٨) (١) کال

(٢) « دده تفصيلي پېژندنه » سعيد افغاني

د نجم الدين اخندزاده صاحب رحمة الله عليه د مفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ټولو سرخو وپېژنو

١ دده عمر او حيات او توره ٢ دده هويت قوم او نسب ٣ دده اصلي او فرعي مسکن ٤ دده تحصيل او علم ٥ دده تصوف ٦ دده جهاد ٧ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پورې ٨ دده مشهور ماذونان او منسوبين ٩ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تاثيرات

مګر ډېر تاسف دی چه دده درسي ټولو شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حرکات يې نهايت متانت او سنجيده ګي لري. هغو مره چه ويل کيږي او تيا او ديل کيږي او بايې وښو په دغه اندازه دده د سوانح د ليکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ ګيلا دده د معقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تېر شوي زيات تر ده پورې د ملا طوطي اخند نه هغه هم صرف دده د مواعظو تذکره ده مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امېد دی چه څه نا څه خو به تري جوړ شي او د آينده د پاره به ګوندي په دغه اړخ دده په عقيدت مندانو کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيده مطالب تکميل او پوره کړي. باور کوم چه په دغه ليار کښې سعيه به دده د عقيدت مندي سند ثبوت وي. ٢ زمونږ په لاس کښې تحريري اسناد ډېر کم دي کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه پورته دي دده د فوت تاريخ ښيي چه په « ١٣٢٠ » او يا « ١٣١٩ » هجري قمري کال کښې فوت شوی چه دده نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلوميدلی مګر شفاهاً مونږ اوريدلي چه اخندزاده صاحب عمر دپاره کلو پوري دده د اندازه کيدلی شو خلک وائي چه ښه قوي وجود يې درلوده مګر د رياضت او تقوی په وجه نحيف او ضعيف شوی وو حتی چه د ډېر رياضت په وجه دده د لاسو ګوته شنه شنه بلېدل. وائي چه دی ښه خوش قواره چه سپين وو او په اوچلي باندې شين خال هم درلوده او دده د شين خال شهرت زيات وو دده رنګ او قواره باتا ثيره هيبت ناکه وه دو د په بدبخانو دده رعب ولېد مګر په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم وو. دده حيات ټول په حرکت کښې تېر شوی معلوميږي چه دده په مخ کښې يو درسي او د باقي په دوهم مخ کښې.

« بيدارې » محمود د دولسم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنيا کښې د بيدارې او اوزو نه پورته کيږي او رو چه تر ورځ اکثر خلک پوهاند ازه پوه او بيداره دي مګر بيا هم بايد د بيدارې په حقيقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام يې وپيژنو زما په عقيده بيداري نفس چالاکي او يا پوره نګه خود نمائي نه ده بيداري د يو تر شي ولې چه سړی د يو کسب او يا د کوم شخصي کمال خاوند يا په يو ټول سره څانګه هستي او مال پيدا کړي. دی په خپله بيداري کښې د جامعې او د وطن او د قام د پاره خيال ونه ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خير سره مصادم واقع کيږي او د اصلاحي قانون نه تيکه د رسوي بيداري لاحقه بلکه د جهل په تورو پردو کښې غافلانه خوب کول دي هو بيداري پوره دي پوهه ده چه د بشري نقيصو محک او د عمومي هو ساتي موجبه ده او س که ښه دقت وکړو نو تا بته شوه چه حقيقتاً بيداري هغه څو که دی چه د علم او پوهې دلارې خپل ضروريات حس او د پوره کولو اسباب يې وسنجولی شي د هر چا حق در ته معلوم په هيڅ ټول سره يې تلف او يا پامال نکړي متراو کښې وپيژني د حقوقو احترام او د تاريخي شخصيتونو د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوساينې او رفاهيت اسباب پيدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بيدارو ملګرو څخه داهيله لرو چه خپله بيداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو ترڅلېږ شي

« پوښتنه » اداره

مدرسه په څنګه تخکښې لا روښی ؟؟؟

يو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(٦) « ځواب » حمدالله دره نوری

که چيرې د تعليمي پروګرام سره سم يو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ور سره سم ټول افراد د روز ل شي شک نشته چه د مدرسې محبوبيت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د زړګا نو سره به موفق کار و کړي شي چه دا د مدرسې عين پېشرفت دی.

(٧) « ځواب » سيد غريب د دولسم ټولګي شاګرد

زما په خيال د مدرسې د تخکښې د پاره د ضرور ده چه ټول منسوبين دی مدرسې د پاک نيت خاوندان او ايمانا او وجدانا د مدرسې د خير د پاره کار و کړي

(٨) « ځواب » شمس الاسلام « شمس »

د مدرسې د پرمخ تګ د پاره د ضرور دی ده چه د مدرسې ټول منسوبين او ل خپل نقصانات وپيژني او بيا يې په لرې کولو کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبيت پيدا شي.

(٩) « ځواب » مولوي محمد اياز

مدرسه به هله تخکښې لاړه شي چه د ټولو په يو فکر او پاک زړه او صاف نيت په کلکه عزم او په پوره محبت بې د خود نمائي د مدرسې د ترقی د پاره ليار ی او چاری وسنجوی او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

په ۳۷/۸/۲۸ تاریخ د نجم الملة درس په لوی میدان کښی د مدرسی د منسوبینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندی یو باحرارته انجمن جوړ شوی ؤ او په دی مجلس کښی اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د زخو مره اوخنگه علما؟؟؟) د اقتراح ترغونو ان لاندی ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسی شاگردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت گل صاحب د مدرسی مدرسینو ښی مؤثری وینا وی وکړی . بیا سعید الله فقانی « د مدرسی مدیر د دوی په وینا و باندی تبصره په ضمن کښی وویل که موږ د غه خبری ته ملتفت شو چه خومره او خنگه علما ؟؟! او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه ز موږ د مسئولیت د برداشت د پاره به ښه افکار په لاس راشی . د هر قوم د ترقی او تعالی د پاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښی د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږی د مجلس په آخر کښی د وطن د ارامی او ترقی د پاره ټولو په گډه دعا وکړه او په دغه ډیر کښی د توفیق آرزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه وپیکو کرچا ته د ده د ژوند انه د حالاتو او د ده د غزاگانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی .

«تدبیر او مشوره»

گل محمد د عارفی
دا تمر توکی شاگرد

د ا منلی شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعی ژوند لری او په انفرادی ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شی پوره کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی کوم کار چه د تدبیر او مشوری په ذریعه سره کیږی دی کښی شک نشته چه ډیر مفید او گټور ثابتیږی نن که د دنیا خلکو ډیر د ملل ارجو ته رسیدلی او د ژوند د رسانی د پاره ئی راز راز وسائل برابر کړی دا ټول د تدبیر او مشوری محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشوری په تو گرد کار ونو د انجام لو د پاره امر کوی . د تدبیر او مشوری ښی په هر کار اختسل کیږی په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلی د پاره . مگر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړی وی چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او منعنا تو نه لیری د اجتماعی افکارو او ندی و صحیح تدبیر نکړه د دیوال کلک تادو او بنسټ وی که د دیوال تادو او بنسټ کلک شی دی کښی شک نشته چه دیوال هم کلک راځی او په نتیجه کښی د ډیرو کلو د پاره دوام کوی همدغه ډول په هر عمل او هر کار کښی چه صحیح تدبیر وشی هغه کار سرته رسیدلی او گټور استفادی ور څخه لاس ته راځی .

«صبر او حوصله»

محبوب الهی د ا خلاص
د ا تمر توکی شاگرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښی د صبر او حوصلی څخه کار واخستل شی ځکه چه انسان د حیات په صحنه کښی د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږی نو که په درسی وخت کښی د صبر او حوصلی څخه استفاده ونکړی شی د ژوند انه ټولی خوږی به ئی په ځفگان او نا کامی ملوثی شی انسان هله خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شی چه په هر کار کښی د ډیر صبر او حوصلی او متانت څخه کار واخلی او همیش د غه مفکوره د ځان د پاره لیار و گرځوی بس د هغی بیا کیدلای شی چه په ډیره اسانتیا تو گرد کارونو لیاره د عمل په میدان کښی لوړ قدم ونه وراخلی نو لازمه ده چه د محیط د عمومی زوړ او کارونو د صبر او حوصلی څخه ډک وی

«د النجم پاڼه»

آصف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه باندی شهرت موندلی د ا د هغه قوی افکارو محصول دی چه د ا به ندلواخی موږ ته د ذهنی تقویئی لیاره مفید او گټور واقع شی بلکه د ا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لیاره کوم چه ورته د نجات لیاری ضروری دی وښیئی او د ا ځکه چه د ا اخبار د هغه متینی اراده دی او پاک ضمیر پلوشی دی چه په رښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیار د رڼا اچوی او د خلکو خپلو نقیصو ته متوجه کوی هو زه په دی عقیده لرم که د ا اخبار تقویه کیږی نو به آینده کښی به له ده څخه پوره نتائج په لاس راشی او د احکمه چه له لوری خوا په د متعلمینو په افکارو کښی صحیح نهضت پیدا او د بلی خوا به کوم چه د علی او قلبی مسئولیت دی پوره ته شی بلی د ا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ورکوی او خلک په دی پوهوی چه په هر ځای کښی د ځمکه او ورور ولی ته په ضرورت حس کیږی او د ا د هغی غرضه جوړه شوی ده چه په خلکو کښی د همکاری درد پیدا کړی او خلک د دغه اهمیت سره پوه او د دی په وجه خلک خپله لیار کړی چه په دی لنه کښی باید حسن رقیبانه او مخ ته راشی موږه د مدرسی د پاره مقاما تو نه هیله لرو چه د دی اخبار په لری پېژندلو د پاره اجازه وکړی ترڅو د خلکو د خبر لیاره زمینه په لاس راشی د دی اخبار نه قوی امید دی چه خلک په دی پوه کړی چه د وطن د ترقی لیاره ۴

«دلمری مخ پاتی»

او تیش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتی کیدلی ده هر چیری ته د خلکو په افکار او کښی د اسی تحول قایم کړی چه ترننه هم هغه تحول د خلکو په مابین کښی یاد او د قدر او ړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړی ؤ د ده د حقانیت د اثبات د پاره د ا کافی د ه چه د ی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده ټول حرکات ئی د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل «د لوډلری»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لری . په پای کښی د خدای (ج) څخه د خپلو پوهانو لیاره نور موفقیت هم غواړم .

النجم

روه ورځنی پاڼه

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشر یږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

(۱) اخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«رهبر»
درهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته مور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۳) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان
دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته دده
نیکونه او پلرونه تیر شوی . دی بیاد تحصیل او زده کړی په وخت
کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار
کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د
پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوبت کښی هم اوسیدلی دی
ده د تحصیل په وخت کښی هم ختم موده هډه کښی تیره کړی ده
دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان
شوی او په هډه کښی استقامت اختیار کړی دی لکه څنګه چه مو
وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غونښتل شوی دی
د کابل په بنار تندور سازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ
په ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه په جروبی، او چمرکنړ کښی
استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په اوږدو کښی ختم موده تیره
کړی او هلته په فقیرآباد او نورو ورو او شینوار او کښی ګر
ځیدلی په لغمان او سورورود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ
او تبلیغ او یادونو او مقاصدو په مطلب تللی دی د ګرمی په وخت
کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی ختم موده
ئی استوګنه کړی ده دی په شمالی کښی د کوه دامان خوا ته
د داوود خو په علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به
د کوه دامان په ځینو ځایونو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د
حیات اخرنی شپی او ورځی د ننګرهار په علاقه د جلال
کوټ نه د ری میله مخ په جنوب هډه کښی تیری شوی دی
دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او اوسیدلی
وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

کلبنی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په دیر
ځایونو کښی اوسیدلی دی دا ئی چه اخند زاده صاحب د یر وخت په
او بنه معقول عالم شوی دی په تفسیر، او حدیث، قرائت،
صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او
هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او
. . . نور لری .

«رهبر» «صدیق الله»
ګلکړی د نهم ټولګی محصل»

په دی کښی شک
نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار
نه شی کیدی هو : هر کاروان سا
روان غواړی او هر کار ته یو یوه
صادق لیار ښونکی په کار دی مګر څه
نګر رهبر ؟ زما عقیده دا ده چه په
دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور
دی . هو دا خبره د پام لرنی ده چه
ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای
شی ؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما
او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئی
اجراء کولی شی او که په خصوصاً په دا
وخت کښی چه هر سړی نا ری وهی چیرته
بوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی
نه هم نیک او قلم لرم یو بوه رهنما بلل
کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو
د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک
باید زما په خط مشی روان شی او دا هم ده
چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په
سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما
په حیث معرفی کړی دی هغه بل په بلاسی
بکس او عصری جامو کښی ځان نه ډاکتر
ختم چه ځان د پوروفیسر نه هم پورته
ګڼی لاف شافی او چابکی ئی هم ډیره
ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د
دا په کار دی چه پوره غور او دقت
وشی تش د خولی په ویلو رهنما او تربیت
نه لیږی بلکه د عمل په میدان کښی وزم
بنه څیر شی ترڅو چه دهغه په تولواو صفاتو
او اطوارو با ندی پوه شی او د معلوم کړی
چه دهغه عملی رویه د قوم او د هیواد دهغه
ګټه او تاوان د جامعی او د جامعی افرادو
ته څرنګه ده ؟ د هغه کار او روانی باید د
تصوف شی چه دی ختم کړی او هدف او نصب
العین ئی ختم شی دی ؟ خپل باز ا ر تود کړی
«باقی په دوهمه ګڼه کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی
لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر
او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) - ځواب - «حمیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسی د پرمختګ
دپاره درسی پوشی ضرور دی
چه د مدرسی د علماؤ او دنورو
خلکو په افکارو کښی یو ورلی
پیدا کړی او دا کار د یو اخبار
یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو
کله چه مدرسی ته د دی دوه
شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه
به ترقی وکړی .

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد
دنهم ټولګی
شاګرد
زما په عقیده د
مدرسی د ترقی لپاره د ټولونه
مخکښی باید د مدرسی احتیاجات
پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی
اصلی او فرعی احتیاجات سنجول
په کار دی .

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان»
د دولسم ټولګی محصل
د مدرسی تلو لپاره
زما خیال دا دی چه د مدرسی د ټولو
منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تعق
او کوم داره واره تا ثرات چه کله ناکله
د انسانی نقیصو له مخی ترمنځ وقع
کیږی دهغی نه سړ تیر او د هغه لرګی
ئی د نشت والی په مرتبه کښی
وشمیرل یعنی ورو ورو خبرو یسی
خو هیڅ وند ګرځی او د غمتو خبرو
دپاره موقع ور نکړی شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش » عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هر خبره او بیا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا پاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لبش بخیله پر حیاتی چارو کښی د هر وخت پاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او پر د نګار نګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ پر ملتفت شو او ورته بنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او وینا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه نوی بلکه محض د توتی پر شان غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه کر یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د ورو ستی مشکلاتو د حل پاره د خپلو ځان سره قوی افکار او سنجیده لیاری نه وی سا تلی ر نبتیا ده چه دا د بلی ورځی د پاره ددی د پس ماتی موجب ګرځی او با لآخر د خجالت پر لوی لوی کندو او د شرمنده ګی په محنه کښی غورځیږی نه باید د اسی و نه شی هو کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته اړ او محتاج دی نو ا و مرو باید مونږه هم د اسی قوی غږی و لیکو او ور ښی څه و کړو چه بنه پوه او د دنا خلکو وی او د موجوده طبقی د نوو حالاتو نه خبر او پر خپل بنه او بد ګاه او محکښی او ورو سته ته بېره پام ونه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو پا ره او د کار بنه نتیجه د خپل ځان سره سا تی تر دی چه د ده او صنا ع او حرکات نا سته او ولاړه تګ او ا ټک قول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی کله د اسی و شی نو ویلی شو چه دا به د لبش دا رامی او هوسا ئی لوی وسیله او پا نګه وی ولی دوی پو ره ځی د خپل ځان د خیر او بهبود پر اندو نه وی بلکه نور د ګری هم د ننه د ننه پر لوړه مدو کښی پر حقایقو او رسا دو پوهوی او ورته د خپل ژوندی پر مختګ د رسونه ښیی ئ ن پر دنیا کښی هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بل څه موجب نه ده بلکه محض ددی چه خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او پر لوړه مدو کښی ستر مقام ته و رسیدل .

« د ادا ره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او سبودنه د سنجش دپاره د یو ره کفا یت ا ند ازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر سبودنی او د ویه د سنجش پر متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به پر تولو مقاصد و کامیاب او بریالی شو .

« د پېژندنه »

معراج الدین « د جیلی »
د اتمر ټولګی محصل

پېژندنه د انسا نا نو پر ما بین کښی ډیره اهمیت ور شی دی ځکه چه د پېژندنی پر سبب سره د ا ز ا زمنا فع لاس ته راځی انسا نیت تقویه کوی او انسانی اړ ا بط محکموی انسا ن ته خیر او ش ور ښیی ډیر ته پېژندنه سړی ته زیاته مفیده ده او پر دول د ول مهلکا تو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعا رف انسان له د ښی صحی صافی روښا نی لاری پر طرف بنه کوی د یو څه پېژندنه او د یو چا معلو مول حقایق روښا نوی او هر سړی د ژوند د نه پر خوند رومزایاو پوهوی که د یوه مملکت د یوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو د غه مملکت به بی ترقی او د د نیا پر صحنه کښی پس او نا کام پا تی وی نو پېژندنه خاص د ترقی او کامیا بی سبب دی .

« ادا ره »

زمونږ مطلب د پېژندنی د پا ره دا دی چه خلک باید و پېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیا قت پر اند ا زه کار و اخستل شی د رهم بنه ده چه باید هر څه و پېژنو نه چه

چیرته د د وا پر ځا
ی زهر نوش و جا ن
شی .

« خومره او ځنګه علما ؟ » « سعید افغان »

ګرانو ملګرو غوا ړم چه څومره او ځنګه علما ؟ د اقتراح پر دول لګه چه پر انجمن کښی ځینو وخیره د النجم پر اخبار کښی هم وخیږل شی مګر ددی لپا ره چه د اخبار د یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او متین مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب د پا ره بنه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نلری څه فا یده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکا ر د ګنجکاوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو که د غه مهم مطلب د پا ره د مفا همی په برکت چیرته د اسی حقیقت روښا نه او ومنل شی چه مونږ دومره او د اسی علما و ته ضرورت لرو د ا به زمونږ سعا دت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علما ء خپل خیر خواه او رهبر و پېژنی . او متقدا ئی ئ وګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوانح پر حقله څه و لیکو که چا ته دده د ژوندا نه د حالا تو اندره د ما ذونا نو او ده د ځیز ا کا نو او یا دده د مخلصا نو پر متعلق کومی ثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیا ر کښی مونږ سره معا ونت و کړی .

« د لمړی مخ پا تی »

او که نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښودنکی مقام هغه چا ته ورکړ شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځا ن او خلکو ته خیر او ګټه رسول ئی پر سپین لبا س او مقفی خبرو او یا پر بل عبارة په نفس چا بکی با ندی غولید د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پېژنو او په رهبری ئ سره ئ ونیسو .

« ادا ره »

بی ځا یه شکونه هم د رهبر پر متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پو ره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «» دد ولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسې جریانات ښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروني کوی
«مسئول»
هغه خلک مسئول دی چه کار ئې دوی ته کیږی
بې دا له خلک که دعا هم نه کوی ښه نه کوی

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دقوس (۱۲)

(۱) کال

(۴) «دده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علوموکښې ئې ښه قوی لاس درلوده پښتیا
دده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښې ده معلومیږی چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعې شائق و دوئ چه اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمی بحثونه کول ده به همیش د
علم پاره د عمل اندازه کښل دده استاذان هم
خلک ښه یادوی دده د استاذانو په سلسله کښې
د سرشاهی نه چه سړی مخ په پورته ځی یوه هډیره
ده د هغې ځای خلک یوقبر ښیی وائی د اداخند
زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ډیر ښه صفت
شخص ئې خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب دده زیارت ته راتلو دده
استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پېښور او شاید نورو ځایونو کښې هم
تیر شوی وی کوم وخت چه دی دعلم قال نه
مخ په علم حال توجه براېروی د او وخت دده
یوه بل دوره شروع کیږی دا په تواتر
ثابته ده چه اخند زاده صاحب دصوات صاحب
نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه
او په دغه طریقه کښې تر ډیره درسونه کامل
کړه او دماذونی مرتبې ته ورسید ده په
صوات کښې ډیر وظایف کړی او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زمونږ مره
دده او د صوات صاحب په هغه وخت کښې
کرامت زیاتی قیمتی شته مګر مونږ دومره
پوهیږو چه دغه دوره ډیره حنابان با تقوی
او په هین [illegible] تیر شوی عقیده لروچه
پورا دا او وظایفو ته ډیر یو ده تاثیرات
شته دی مګر نه غواړم چه د قیمو د طبع یا
یادکړو دوئ ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلو [illegible] د طریقې نه اذن
و مګر ده په خلکو تر یوازی د قادری طریقې
اجازه ورکوله. (نور لري)

«د تحول» «هیم کاکړ»
په ممکناتو کښې د دنهم ټولګی شاګرد

قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې
دی. آن په آن ممکناتو کښې تغیرات او
تبدلات پیدا کیږی. څوک پیدا که
څوک فنا که. چا ته د خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح ددونه او
فکرونه عطا کا. چا ته د بشر د هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغو
مفکورو کښې بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام
کا. ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت لپاره
ډیر لوړ او پایو تر ورسوی. کله هم دا بیا
درسی تثبیت کړی چه د خاورو سره ئې برابر
کړي. چا ته غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چا ته واړه واړه. غټو باندی
غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه
مسئولیتونه. په خلکو کښې کله دومره
تحول پیدا شی چه د ما یوسیت مرتبې ته
نژدی شی او کله بیا او رو رو بیرته مخ
په لوړ تیا روان وی او د ډیرو امیدونو
مرکز شی او درسی نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت دغه تحولات
دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او ددوی
په دی خبره چه یو لوی مقتدر شته دی د اتفخ
کولو لپاره چالانې دی. په دغه تولو
تحولاتو کښې که فکر وکړای شی د بشر لپاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په
دغه لیاری سره لوړ و مدارجو ته رسیږی
تحول دیوی خوا د قدرت خیال پیدا کوی
او دبلی خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او هم دارنګی که دغه تحولاتو کښې فکر وکړای
شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه
دپاڼه په دوهم مخ کښې «

«پوښتنه» «اداره»
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
«آسف»

مدرسه به هغه مخ په وړاندی
لاړه شی چه د مدرسې ټول افراد
دخپل مسلک په ریښتیا توګه روان
شی او ورته بد بینه نشی.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم
دنهم ټولګی زده
زما په خیال د مدرسې کوتګی
د پرمخ تګ د پاره دا ضرور ده
چه د مدرسې ټول منسوبین د
مدرسې قوانین او اصول په پوره
شوق او ذوق سره عملی کړی
او هیڅ یو ئې بیګا دو پیتی
ونه ګڼی ترڅو د خلکو په ستر ګو
کښې ښه او ورته راغب شی.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»
زما په خیال د مدرسې د اتم ټولګی زده
کوتګی
د پرمختګ د پاره دعامی او خاصی
طبقی سره رابطه او د یو دبل
پراخوالی خورا مهم
خبرونه بلل کیږی.

« تربیه » سید محی الدین

د اخوند وه معلومه « علوی » د اتمر تونګی
زده کوونکی

او علاوه خبره ده چه هیڅ عمل او فعل بی
له تربیی او ښوونی څخه لاس ته نه راځی
ځکه الهی قانون په دی جاری شوی دی چه
همیش ئې د لیښ تربیه د پیغمبرانو په وا
سطه کړی ده تر څو بشر د هر راز مشکلاتو
نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ
شی . زموږ هدف او مرام په نوموړی
موضوع کښی دا دی چه تربیه چون امر
ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږی
نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضا
کښی پوره دخل او شتراک ولری ځکه
تربیه که د عصر د ایجاباتو سره مخالف
او متضاد وی نو د مربی سعیه او کوښښ
بی ځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به
لاس نه شی راوستلی که موږ نوره انسانی قانون
ته ښه ځیر شو نو الله پاک سره د کمال قدرت
نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی
او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره بنیاد
مجربی نسخې په عمل راوړلی دی کله چه مرض
ډیر سخت شوی هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض
مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې
نسخه په کار راوړلی ده موږ باید د قلاد
د تربیی نه استفاده وکړو قدرت کوم
وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې
دوړه وکتوب سره تربیه کوی بیا کله چه
انسان مرتبې د رشد ته ورسیږی نو د
رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږی
خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی
سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د
انسان د طبیعت او حالت سره موافق
نسخې په کار راوړلی نو موږ هم باید په دغه
اساس د تربیی ځای وساتو . او دوهم باید
چه په تربیه کښی اخلاق جنبی ته پوره
موقع ورکړه شی او ښه اخلاق او بد اخلاق
باید وسنجول شی چه ښه اخلاق کوم او
نا بوده اخلاق کوم دی زما په عقیده ښه
اخلاق هغه دی چه د شریعت د پاک حکم
(?)

۳

او برابر په چوکاټ بهر نه وی ځکه په
شریعت کښی د الله (ج)، او د رسول (ص)
ګټه وراو ارشادات شته او دی کښی
شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه
اوار جاده او مستقیم چوکاټ کښی د
داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه
تمامیږی که بشر دقت وکړی بی د تعصب
[illegible]
او دریم درجه د تربیی په پاک او
سپیڅلی صحنه کښی مدار د عملی او فعلی
تقوی نظریات په کار او چول شی او
تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل
دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او
تشبث کول دی په حمیده خویونو او اعمالو
با ندی [illegible] انسان باید د عقل د ستا
نه درس واخلی تر څو ښه او بد خویونه
او عملونه ورته څرګند شی او په دی پوه
شی چه کوم د عمل او کوم د ترک ور دی
د اهم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه واضح
شوی دی . وما آتاکم الرسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا =

« د لمړی مخ پاتې »

غنی د فقیر نه او زورور د نا زور نه
او بالعکس او شل او ګوډ او ړندو نه په
د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو
لیتونو والا د واړه مسئولیتونو والا د
څخه لعدرسی نو د چه په دغه رنګ تحول
سره دیوی خوا نه عاطفه او صله رحمی
پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر یوه ځا
فکر پیدا نو تا ثیر پیدا کوی په دغه موضوع
کښی که هر څو مره کتابونه ولیکل شی بس دی
لکن داهم باید وویل شی چه که هر څو ک
مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په
سترګه دغه تولو کائناتو ته او د دوی
تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په
عمیق نظر سره وګوری نو حتمی به ووای
ووائی چه ربنا ما خلقت هذا
باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »

د اتمر تونګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز لرونکی ده

غواړم چه په دوه اړه د اجزاؤ با ندی څه نا څه
رڼا واچوم د لمړی جز په متعلق چه څنګه علماء
دی واییم د اسی علماء چه د اسلام او وطن د
ارتفاع او ارتقاء په مقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه
د حقایق د ما هو الحق او ابطال د ما هو الباطل
په حقله زیار و باسی . د اسی علماء چه د حق په
مقابل کښی د ضرورت په وخت کښی تیر او مشوره
و غواړی د خپل سر او مال څخه لاس اخلی . د اسی
علماء چه د خلکو په زړونو کښی ځای لری او په
صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهی
پلوی او طرفداری کوی . د اسی علماء چه د اسلام
د ترقی دپاره ځان هر رنګ تکلیف ته ورکولی شی
د اسی علماء چه د پوره حوصلی او صبر خاوندان
د پخوا نیو صلحاؤ د کارنامو څخه د خپل اطمینان
کار اخلی . د اسی علماء چه د فصاحت او بلاغت
مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په اړه په
پوره [illegible]
رفتار کوی . د اسی علماء چه نورو ته د ښو لیار
ښیی او په خپله ئې هم عملی کوی . محض غږ بدل
او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب
ګنی . د اسی علماء چه په ژبه او لاس او پښو
بلکه په ټولو اندامو نو با ندی د نړی د کومی
په صداقت او ښتینی سره خدمت کول عادت
مسئو او پیغور نه بولی . د اسی علماء چه سره د علم
د تحریر او تقریر په ثمره بارد محیط په ټولو
او ضاع او پوه او با خبر وی . د اسی علماء سره
خیر د جامعی په خیر کښی وینی او خپله ترقی
د جامعی د لوړتیا په ضمن کښی لټوی .
د څو مره علماء د پاره زما خیال دا دی چه لیدل
دیو شخص د پاسنیو ټولو صفاتو [illegible]
ځای ته رسیدل مشکل دی . [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محفوظ خان «دولسم ټولګی شاګرد»
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسی چې پاڼات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونی کوی
«امید و نه» «سعید افغانی»
دا ننګی کیه لیچه لول امید و نه دی پوره شی
دومره ده چه بنه نیت او معقوله جاهل په کار ده

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هغه ی صاحب عالم و مګر داسی عالم نه چه علم ئی د عمل سره ندبرا برید او یا د سرتنبه توب نه بدئی کار اخستو او یادکبر او غرور نه ډک عالم او یا د چه دده علم د روها مو او خرافا تو یوه مجموعه و او یا خدای ناکړده چه ده به دین د دنیا دپاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پیژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښی باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی دپا کار صوفی نه و او نه دکوچ او مومعی طرفدار و دی یو اجتماعی شخصیت و ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادله کړی خلک ئی د بی کاری او تنبلی نه خلاص ول ۰

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئی زیات خوښوی د هغه وخت علماؤ به ده باندی د علمیت ازمینښتونه کړی و علماؤ دده نه پوښتنی کولو تا بو او علوم او ډیر تار باریکه مسا ئیلو کښی پوښتنی کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو دپاره ئی ښه ځوابونه ورکړی دی د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و ځکه ئی دی د دین د اقتدار او د دین د حمایی د پاره هغه عصر لوی نا بغه شخصیت لید لو ده علماؤ ته بیر کول او علماؤ ته ئی د عمل درس ورکولو وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاؤ پوستینی جوړولی او د بخشش په ډول به ئی ورکولی ده د علماؤ د پاره خولی او پګړی پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئی ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابې ښی با تا ثیره یا دیږی ده خلکو ته دکوچ او زاوی د درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا پرداشان به ده نه ده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا منت هم د دی دپاره دی چه باید مسلمان د دنیا محبت اندازه و پیژنی د دسی چه د دنیا محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی د داسی دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځی او داسی نه چه خلک به دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او دبلی ورځی غمه ورسره نه وی او کړنه دنیا د دی دپاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفا هیت په مقصد وی بد نه بلکه پیدا کول ئی ثواب دی ، نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دی خبره ښه پوهیده چه څنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح دپاره څنګه علم په کار دی ده ته د اصلاح نظر و چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښی ئی روح پوکړه مګر هیڅ کله افسوس دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتی او روستنو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلی مقصد وی په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوک به دی عقیده لاړل چه ده ئی ورکول او ننګر مقصود دی چا د ا [illegible] ده د کړو چه رښتیا په مراقبه سره خانه د عبا او قبا په کار ده چا سره د اسود په پیدا شوه چه څه د ساده خلکو په وسیله [illegible] خلک [illegible] او [illegible] په کار دی ځوا و جړه وه چه چا د لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په نامه [illegible] او یا د مدرسی د جوړیدو په رنګ ځان [illegible] داسی د دوم او داسی د داسی خیال می دی ناروا نا روا [illegible] حقیقی اسلام باندی هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسی جنا یا [illegible] ده [illegible] او د پاک خدای په لوی د دیار کښی څه [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښی بنه پاک او پوه خلک هم [illegible]

[illegible] د خلکو [illegible] اندازه موږ سره شته امید دی چه د هغوی د کارنامو ته ګرم [illegible] [illegible] پاره تړ هغه په ډول ویاندی کړو [illegible]

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو ۰

(۱۶) - ځواب - محمود دولسم ټولګی محصل

زمایه ګمان د مدرسی د پرمخ تګ قوی عامل همدا دی چه د سږنی تعلیمی کال دپاره چه د «سعید افغانی» له خواه کومه نقشه سنجول شوی د مدرسی د لوړتیا دپاره هغه شروع ترکومی اندازی چه شوی وی بنه او دلوړو دپاره د مدرسی خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شی په سږنی کال کښی دغه مطلب ترسره شی ۰

۱۷ - ځواب - شاه جهان دیوولسم ټولګی زده کونکی

مدرسه به هله مخکښی لاړه شی چه د مدرسی منسوبین هسی افکار او نظریات ولری چه د خلکو افکار او نظریات ځانو ته جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعی حس ولری ۰

۱۸ - ځواب - ګل محمد [illegible] دالسم [illegible]

د مدرسی د ترقی دپاره صحیح طلاب روزل او پدکار د آچول [illegible] دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نایب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
په درسي حال کښې چه د مرافقي قاضي،
اداري مدیر، د نجم المدارس مدرسې ښوونکي
شاګردان، او د هلوی ځینی سپین ګیري
او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدا
رس د مدرسې د نوي عمارة د تادرو ټیږه
ئې کیښوده له د نایب الحکومه ښاغلي مرستیال
او د مرافقي قاضي په خپلو بیانو کښې د
اسلامي علومو د مدرسو د انکشاف تو په
باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید د مدرسې مدیر د حکومت د
علاقه مندۍ نه چه د دیني مدارسو سره
ئې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړه او وی ویل چه موږ غواړو
چه د دې مدرسې د شاګردانو د روزنو
په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس په صدقې سره ئې چپ او د چپ
لاس په صدقې سره ئې ښي لاس خبردار
نه شي ترڅو ریا ته مفقي نشي چه ریت
شریک بلل کیږي. اووم هغه څوک
دي چه الله پاک په یوځانه ځای
کښې یاد کړي او سترګې ئې اوښکې
توې کړي یعنې دې د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ژړا او هیش
تري په خوف او ترس کښې دي او وائي
چه آینده به بد کار نه کوم. د خپل
عمل د اصلاح د پاره د مخکښې شیانو
مراعات زیات ضروري دي ځکه چه
و لښتو مثل دی چه خپل عمل د لارې
مل دی حقیقت دا دی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
[illegible] تول سعادت ور
[illegible] تیږي دي.
[illegible] من الله

« یوه ښه موعظه »

« د نبوي حدیث ترجمه څخه »

محمد عمر دیوه د تشتم توګی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائي
اوه کسه دي چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې
به د خدای د رحمت د سورې لاندې په آرام وي
چه بې له د رحمت څخه د راتلو او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږي. اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان
د طبیعي او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزه کارو نو ئې مخ نیوی
کړي وي او د ده په وخت کښې د حقانیت او
عدالت او ازونه پورته او د مظلومانو د خولې
آه ورک او او د دي مروی او د هر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شي. دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې
پورته او د خپل د ځوانۍ عمر ئې د خدای (ج) په
مینه او محبت کښې تیر کړي وي ځکه چه په دا سې
د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت
او د ګناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره
کول د پیغمبرانو خوی دی یو سالک ویلي دي
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه ئې د مسجد پوري تړلی
یعنې دی جسماً که هر ځای کښې مګر زړه ئې د
خدای پاک معبد د تعظیم سره مربوط او په
دې الذو کښې وي چه کله به د لمانځه وخت
راشي چه ورد ته لاړ شم. څلورم هغه دوه سړي
چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د
رضا لپاره کوي یعنې په دې نیت چه خدای په
د راستا دوست دی ځکه زه دوستي ورسره
کوم او یا د راستا دښمن دی ځکه زه دښمني ورسره
سره کوم. په دې کښې شک نشته کوم دوستي
چه د خدای د پاره وي هغه ډیره خونده وره
مزه ناکه او دوام داره وي او هغه دوستي
چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وي بې نتیجې او
لنډه واقع کیږي. پنځم هغه سړی دی چه د
غوړي ده ډیره ښځه چه ښائسته [illegible]
او ځائیښت وي او دی ئې چه زه د [illegible]
د الله پاک نه یعنې د نفس خواهش او [illegible]
بلنه قبوله نکړي. شپږم هغه څوک دی [illegible]
[illegible] خیرات کوي په خفیه طور سره [illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

د شپږم ټولګۍ زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع
ډیره اهم او د دې د څیړنې په شاؤ خوا کښې زما
څخه مخکښې زمونږ نورو ملګرو ښه بیانات و کړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دې متعلق
کښې څه نا څه د علما و کم او کیف بیان کړم زما په
قام فکر سره د ښکاره علماو ځواب دا دی چه علما او ل
باید خپل ځان اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او
بهبود د پاره کار وکړي او د ځکه چه دوی ته
ورثه د پیغمبرانو علیهم ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئې د نورو د لښ د پاره د خیر او
د بهبود لارې سنجولي دي همیشه کړه په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئې کړی دی نو څرنګه چه علماء د هغو
قایم مقام دي نو دوی ته هم دا باید دي چه د دو
وظیفه ترسره او انجام کړي ترڅو په دوی باندې
په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي
د اخو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړې
شوې نو دوی به هله په دې وظیفه موفق او
کامیاب شي چه دوی به هغه برګزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سمدلاً نو
سماوي په لارښوونه او ارشاداتو باندې اول
په خپله عمل او بیا ئې نورو خلکو ته تلقین کړي
ځکه خدای نا خوښه کړي دي عالم لره مقتضی د دی
قانون نه په بله لار روان وي هغه نشي کولی چه
د او ظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه د اغه به
خپله حیران او د هلاکت په کنده کښې پروت
دی نو بل به څنګه د انجات کړي د هغه علماو په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته ورته
الله پاک فرمائي. کبر مقتاً عند الله ان تقولو
ما لا تفعلون. یعنې په نزد د الله پاک دا ډیره لویه
ګناه ده چه په خپله عمل نه کوي او بل ته ئې وائي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کا نو ډیره ښه او نفعه [illegible]
[illegible] چه د خپل علم او اهمیت [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

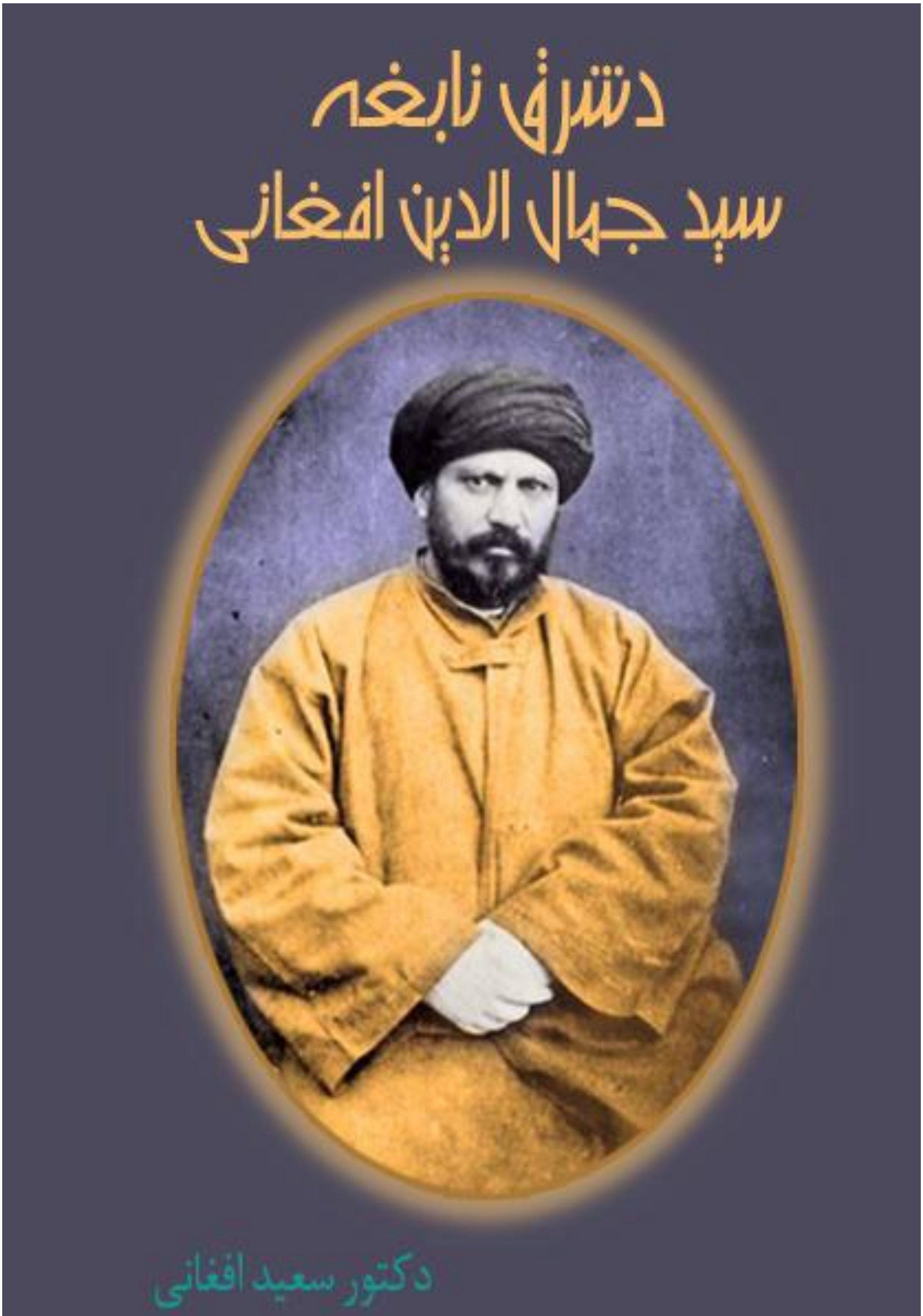

(c) ketabton.com: The Digital Library

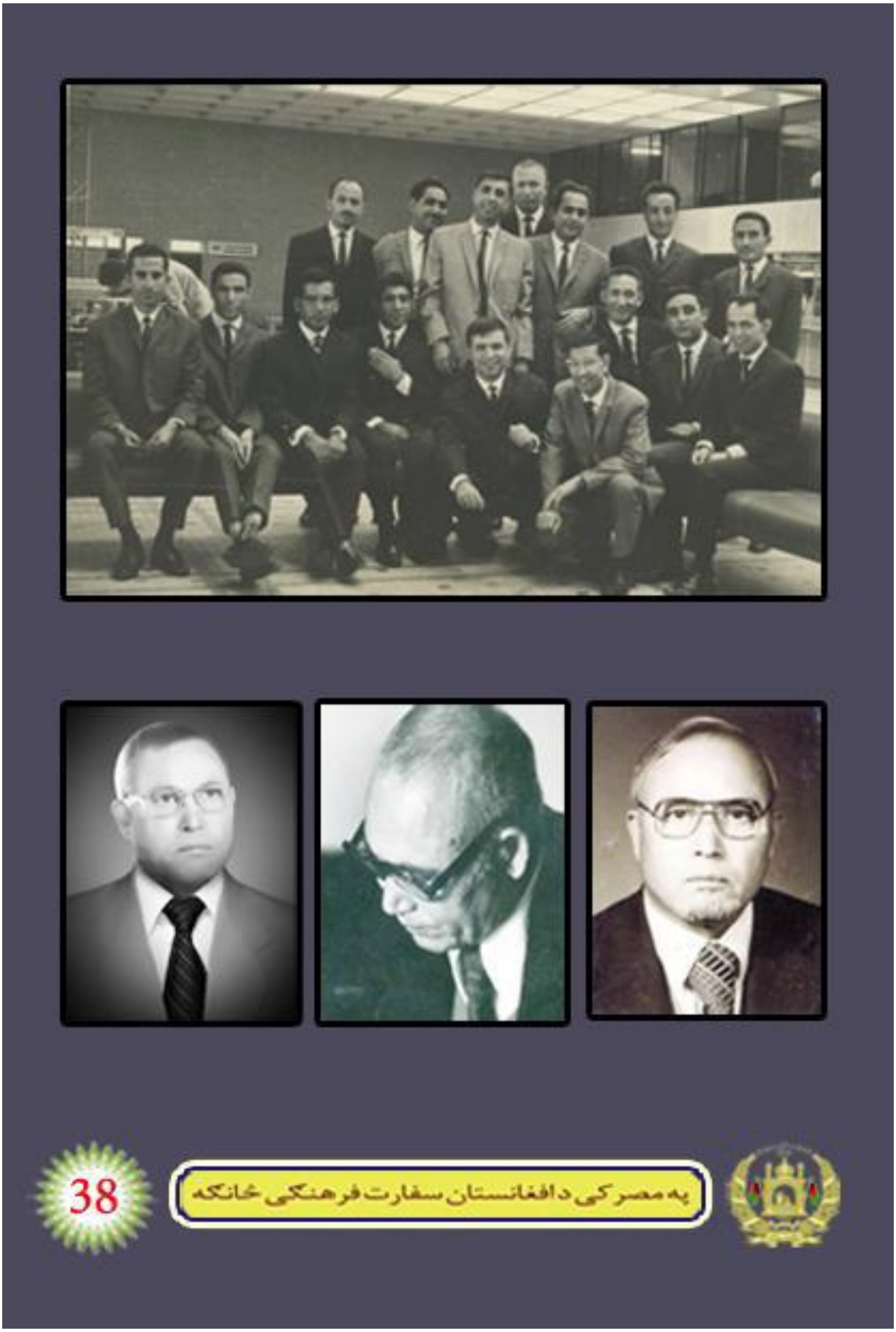

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوې کتابونه

1393ه1396 لمبرديز - لمريز 2014ه 2017 زيبرديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين ځو ستورى
25- د ادب ځو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنی چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطى و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربى
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

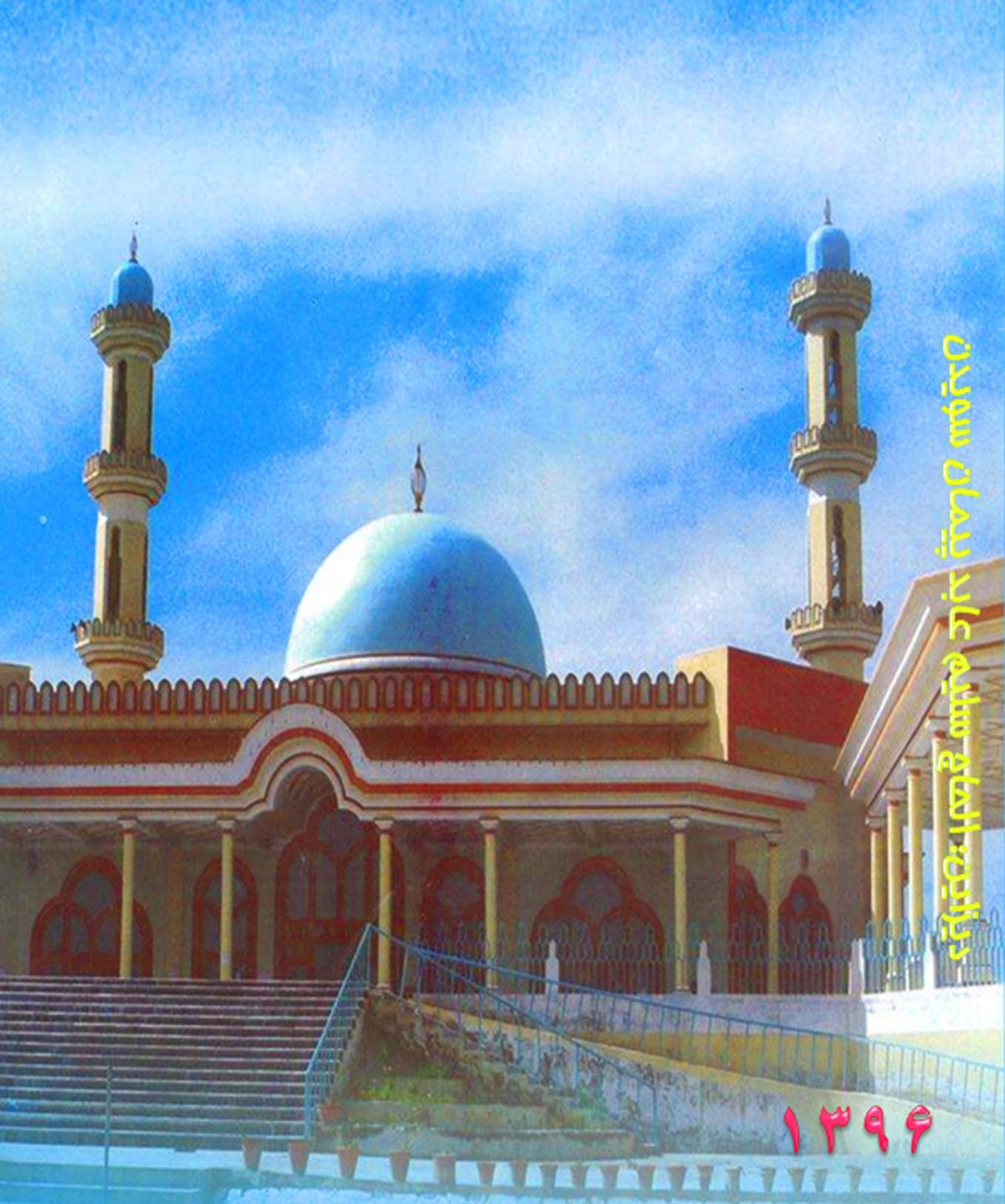

د مولانا نجم الدین آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننګرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library